

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
з навчальної дисципліни
"ГРОШІ ТА КРЕДИТ"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
усіх форм навчання

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 6 від 05.11.2012 р.

Укладачі: Кондусова Л. Ф.
Гаврильченко О. В.

M54   Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни "Гроші та кредит" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" усіх форм навчання / укл. Л. Ф. Кондусова, О. В. Гаврильченко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 36 с. (Укр. мов.)

Подано вимоги до написання курсової роботи. Розроблено тематику її теоретичної частини й наведено методичні рекомендації до виконання практичної частини.
Рекомендовано для студентів фінансового факультету.

Вступ

Курсова робота з навчальної дисципліни "Гроші та кредит" присвячена з'ясуванню походження та сутності грошей, виконуваних ними функцій, визначенню їх місця та ролі в процесі суспільного відтворення, ролі грошей у ринковій економіці, вивченню закономірностей їх функціонування, еволюції форм у результаті розвитку грошових відносин.

Гроші у взаємозв'язку з іншими економічними категоріями – кредитом, фінансами, цінами та іншими – обслуговують важливу сферу людської діяльності – банківську.

Гроші відомі людському суспільству з давніх часів, вони функціонують і в сучасній ринковій економіці як важливий її елемент, але не залишаються незмінними. У процесі історичного суспільного розвитку відбувається їх еволюція.

Студент під час виконання курсової роботи має відстежити еволюцію грошей, відповісти на запитання: що таке сучасні гроші, як змінилися їх функції, форми, яку роль вони відіграють у сучасній економіці. У курсовій роботі необхідно дослідити сутність кредиту та його роль для розвитку економіки України, класифікацію банківських кредитів, сутність грошово-кредитної політики НБУ.

У сучасному суспільстві банки займаються найрізноманітнішими видами операцій. Вони не тільки організовують грошовий обіг та кредитні відносини, через них здійснюється фінансування народного господарства, страхові операції, купівля-продаж цінних паперів, а в деяких випадках – посередницькі угоди та управління майном.

Банк як кредитор, банк як позичальник, банк як посередник – це лише фрагмент його діяльності, і в цьому сенсі лише частина його сутності, яка не вичерпує специфіки його становища в суспільстві.

Головними в сутності банку, його основою, можна вважати організацію грошово-кредитного процесу та емісію грошових знаків.

Вимоги до виконання курсової роботи

При виконанні курсової роботи студент повинен:

1. Підібрати та опрацювати літературу. При викладенні матеріалу прагнути до самостійності.
2. Послідовно, акуратно викласти матеріал згідно з планом роботи, дотримуючись суворої відповідності між назвою та змістом теми.
3. Викладення відповідей на питання починати з абзацу, писати розбірливо, без скорочення слів, з дотриманням інтервалів та полів.
4. У кінці роботи навести список використаної літератури із зазначенням автора та назви книги (газети, журналу, статті), місця та року видання. Якщо в тексті роботи наводиться цифровий матеріал, слід зазначити джерело інформації.

Мета роботи:

закріплення, поглиблення та розширення теоретичних знань, які студенти отримали при вивченні навчальної дисципліни "Гроші та кредит"; розвиток навичок самостійної роботи із законодавчими нормативно-правовими актами, літературними джерелами та звітністю банків; ознайомлення з діяльністю окремих кредитно-фінансових установ; практичне застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань щодо оцінки діяльності банків України.

Структура курсової роботи складається з титульної сторінки, змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків.

Титульна сторінка повинна містити назву університету, назву кафедри, назву навчальної дисципліни, тему курсової роботи; прізвище, ініціали студента, шифр, номер академічної групи; дату подання курсової роботи викладачеві на перевірку.

Зміст повинен відтворювати назви розділів, підрозділів тощо, які розкривають тему курсової роботи, із зазначенням номерів сторінок, на яких вони розміщені.

Вступ. У "Вступі" розкривають актуальність теми курсової роботи, зазначають мету та завдання дослідження, методи дослідження, інформаційну базу дослідження.

Основна частина. Повинна складатися з двох розділів:

1. Теоретичний (за темами).
2. Практичний.

Теоретичну частину курсової роботи студенти виконують за темами залежно від початкової літери свого прізвища (табл. 1).

Таблиця 1

Теми курсових робіт

Початкова літера прізвища студента	Номер теми курсової роботи	Практичне завдання № 3*		
		підприємство № 1	підприємство № 2	підприємство № 3
А, Б, В	1	X		
Д, Е, Ж	2		X	
К, Л	3			X
П, Р, С	4	X		
У, Ф, Х	5		X	
Ш, Щ, Э	6			X
Г, З, И	7	X		
Н, О, Т	8		X	
Ч, Ю, Я	9			X
М, Ц	10	X		

Примітка: * Фінансова звітність підприємств (Баланс (ф. № 1) та Звіт про фінансові результати (ф. № 2)) наведені в додатках: підприємство № 1 (додаток А), підприємство № 2 (додаток Б), підприємство № 3 (додаток В).

Тема 1. Гроші, їх сутність та функції

1. Товарно-грошові відносини та еволюція функціональних форм грошей.
2. Функції грошей та їх особливості на сучасному етапі.
3. Проблеми використання грошей в умовах переходу до ринку.

Тема 2. Кредит у ринковій економіці

1. Сутність кредиту, його функції.
2. Форми кредиту.
3. Роль кредиту в економіці та шляхи її підвищення в умовах розвитку ринкових відносин.

Тема 3. Банківська система

1. Банківська система як самостійна галузь економіки.
2. Типи банківських систем, їх структура.

3. Роль, значення банківської системи в розвитку ринкових відносин.

Тема 4. Грошова система

1. Поняття, елементи грошової системи.
2. Типи грошових систем, основи стійкості.
3. Завдання зміцнення грошової системи на сучасному етапі.

Тема 5. Правова основа діяльності банків другого рівня

1. Правовий статус банку (Закон України "Про банки та банківську діяльність").
2. Основні функції банку.
3. Банківська організаційна структура та види послуг.

Тема 6. Національний банк України

1. Закон "Про Національний банк України" (НБУ) як правова основа його діяльності.
2. Головні завдання НБУ.
3. Проблеми підвищення ефективності діяльності НБУ. Аспекти діяльності. Організація управління.

Тема 7. Економічні методи регулювання діяльності банків

1. Характеристика економічних методів регулювання ефективності діяльності банків.
2. Взаємозв'язок та взаємодоповненість різних економічних методів.

Тема 8. Механізм управління сукупним грошовим оборотом

1. Методи управління сукупним грошовим оборотом.
2. Типи грошово-кредитної політики, ефективність управління ними.
3. Сутність грошової маси, її склад та характеристика грошових агрегатів.

Тема 9. Інфляція

1. Сутність інфляції, її форми.
2. Причини інфляції в ринковій економіці.
3. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Тема 10. Валютна система

1. Характеристика валютних систем.
2. Теоретичні аспекти міжнародних лічильних грошових одиниць.
3. Валютна політика та заходи реалізації валютної політики.

Практична частина повинна містити:

1. Проведення рейтингової оцінки діяльності деяких банків України (10 банків), використовуючи показники, які достатньо відомі у світовій практиці.

Показник K_1 становить відношення балансового прибутку до оплаченого статутного фонду (ROE). Це універсальний показник рентабельності банку (дохідності капіталу), який відображає в буквальному сенсі залежність зростання прибутку від активності власного капіталу. Безумовно, оплачений статутний фонд – не єдине, хоча й основне джерело власних коштів. Тому коректніше було б розраховувати даний коефіцієнт як відношення балансового прибутку до всього власного капіталу. Але справа в тому, що оприлюднені банківські баланси здебільшого не дозволяють визначити загальну величину власних коштів.

Показник K_2 – один із найбільш поширених у світі показників дохідності (дохідності активів), який становить відношення балансового прибутку до загальної суми балансу (ROA). Він характеризує спроможність банку змусити працювати свої активи з найбільшою віддачею, прибутком. З позиції інвесторів, показник дохідності є дуже важливим у тих випадках, коли банк є акціонерним товариством або збирається ним стати.

Показник K_3 – коефіцієнт надійності банку, який розраховується як відношення оплаченого статутного фонду до загальної суми балансу (коефіцієнт Кука). Надійність – це ступінь керованості банківським ризиком, який пов'язаний, як правило, з проведенням активних операцій.

Коефіцієнт Кука (відношення капіталу до активів) відображає масштаби діяльності банку, його солідність.

Приклад розрахунку наведено в табл. 2.

Таблиця 2

**Рейтингові показники діяльності деяких банків України
станом на 01.01.2012 р.**

№ п/п	Назва банку	Оплачений статутний фонд, млн грн	Загальна сума балансу, млн грн	Балансовий прибуток, млн грн	K_1 (дохідність капіталу)	K_2 (дохідність активів)	K_3 (відношення капіталу до активів)
1	"Аваль"	374,0	24 154,2	421,3	1,126	0,017	0,015
2	...						
3	...						

2. Важливим аспектом кредитної політики банку є визначення кредитних ставок. Кредитна ставка – це ціна кредиту. Загальний рівень кредитних ставок складається на кредитному ринку відповідно до співвідношення між попитом на кредити і їх пропозицією та під впливом регулюючих заходів держави в особі НБУ.

Разом із тим кожен банк другого рівня самостійно встановлює кредитні ставки відповідно до своєї кредитної політики. Кредитна ставка є індикатором кредитних ризиків: чим вищі ризики – тим вищою має бути кредитна ставка.

Макроекономічні кредитні ризики, які не пов'язані з конкретним позичальником, враховуються певною мірою загальним рівнем кредитних ставок, що складається на ринку. Ризики, зумовлені кредитуванням конкретного позичальника, мають враховуватися банком в індивідуальному порядку.

Суттєвим чинником зниження кредитних ризиків є забезпечення кредиту ліквідною заставою або іншими надійними гарантіями. Але не всі ризики можуть належним чином компенсуватися в такий спосіб, і тому їх слід враховувати, визначаючи кредитну ставку (навіть десятикратне забезпечення кредиту заставленими активами не може компенсувати нестабільності гривні).

До ризиків, які необхідно враховувати, визначаючи кредитну ставку, слід віднести:

- нестабільність національної валюти;
- ризики, обумовлені фінансовим станом позичальника;

ризиків, пов'язані з реалізацією бізнес-плану;
 невизначеність майбутнього, яка здатна посилити вплив перелічених ризиків (нестабільність валюти може зрости, фінансовий стан позичальника погіршитися, а неочікувані перешкоди заважатимуть реалізації бізнес-плану).

Нестабільність гривні зумовлює доцільність одночасного застосування фіксованої кредитної ставки для кредитів у вільно конвертованій валюті (ВКВ) (долар США чи євро).

Гривнева кредитна ставка у відсотках розраховується за формулою:

$$KC_{грн} = KC_{ВКВ} \times i_{зк} \times P_{зк} , \quad (1)$$

де $KC_{грн}$ – гривнева кредитна ставка, відсотків за період;

$KC_{ВКВ}$ – кредитна ставка для кредитів у ВКВ;

$i_{зк}$ – індекс зміни обмінного курсу за період;

$P_{зк}$ – рівень зміни обмінного курсу за період, % ($P_{зк} = (i_{зк} - 1) \times 100 \%$).

Приклад: протягом періоду обмінний курс долара зріс з 8,07 грн до 8,21 грн, тобто індекс зміни курсу становить: $i_{зк} = 8,21 : 8,07 = 1,017$, а рівень такої зміни – 1,7 % ($(1,017 - 1) \times 100\%$).

Кредитна ставка для долара США дорівнює 10 % за період. Тоді відповідна їй гривнева кредитна ставка буде такою:

$$KC_{грн} = 10 \% \times 1,017 + 1,7 = 11,87 \%$$

Використовуючи дані табл. 3, слід розрахувати співвідношення між доларовою і гривневою кредитними ставками.

Таблиця 3

Розрахунок співвідношення між кредитними ставками в доларах США і в гривнях*

Кредитна ставка в доларах, %	Кредитна ставка в гривнях при рівні девальвації, % за місяць					
	0	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	6	7
6						
8						
10						

Примітка: *Для всіх варіантів одне завдання.

3. Кожен банк має визначити ґрунтовні та технічно виважені критерії економічної оцінки фінансової діяльності клієнтів-позичальників на основі аналізу їх балансів у часі, звітів про фінансові результати їх діяльності. Методика проведення оцінки фінансового стану позичальника регламентується окремим положенням банку.

Методика оцінки фінансового стану позичальника передбачає поєднання об'єктивних даних, сформованих на основі бухгалтерської звітності, та суб'єктивних даних, що визначаються на підставі інформації, якою вже володіє банк, та пакета документів, які подає позичальник для одержання кредиту.

Ця методика дає можливість постійно здійснювати експрес-аналіз фінансового стану позичальника, своєчасно виявляти негативні тенденції в його діяльності та вносити корективи в кредитні відносини.

Оцінка фінансового стану позичальника здійснюється на підставі даних офіційної фінансової звітності позичальника (Баланс (ф. № 1), Звіт про фінансові результати (ф. № 2)), руху грошових коштів на його рахунках та інформації з пакета документів, що надає позичальник для отримання кредиту.

Можна розглянути методику оцінки кредитоспроможності клієнта банку на прикладі підприємства № 1 станом на 01.01.20__ р.

За допомогою **показників ліквідності** можна дати оцінку ліквідності балансу підприємства (позичальника), тобто наскільки швидко окремі види активів можуть бути переведені в грошові кошти. Для того, щоб підприємство мало велику ліквідність, воно повинно підтримувати належне співвідношення між перетворенням оборотних (короткострокових) активів у грошові кошти та строками погашення поточних активів. А оскільки зобов'язання, як правило, погашаються грошовими коштами, при аналізі ліквідності основну увагу приділяють фактичним грошовим коштам чи спроможності підприємства отримати їх шляхом перетворення активів без суттєвих втрат їх вартості.

Коефіцієнти, які звичайно пов'язані з ліквідністю, базуються на балансовій вартості та не враховують динамічні аспекти звітів про фінансові результати чи про рух грошових коштів, оскільки припускається, що підприємство зазнало банкрутства, а ліквідація – це єдина можливість повернути надані підприємству кошти.

Підприємство не ліквідне, якщо є небезпека, що воно не зможе виконати свої поточні фінансові зобов'язання. Це може бути тимчасовою

проблемою чи може служити симптомом більш серйозних та постійних проблем у діяльності підприємства.

Коефіцієнтів ліквідного типу досить для встановлення ліквідності, оскільки вони відображають перевищення поточних активів над поточними зобов'язаннями у випадку повної ліквідності підприємства. Нижче наведено декілька коефіцієнтів цього типу.

Коефіцієнт миттєвої (абсолютної) ліквідності ($K_{мл}$) дорівнює відношенню найбільш ліквідних активів до найбільш строкових зобов'язань. Під найбільш ліквідними активами, як і при групуванні статей балансу, є грошові кошти, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції. Короткострокові зобов'язання підприємства, що представлені сумою найбільш строкових зобов'язань та короткострокових пасивів, містять: короткострокову заборгованість та інші пасиви; позики, не погашені в строк; короткострокові кредити та залучені кошти.

Коефіцієнт миттєвої ліквідності характеризує, на скільки обсяг поточних зобов'язань за кредитами і розрахунками може бути погашений за рахунок високоліквідних активів, тобто показує, яку частину короткострокової заборгованості підприємство може погасити в найближчий час:

$$K_{мл} = \frac{A_B}{Z_p}, \quad (2)$$

де $K_{мл}$ – коефіцієнт миттєвої (абсолютної) ліквідності;

A_B – високоліквідні активи;

Z_p – поточні (короткострокові) зобов'язання.

Оптимальне теоретичне значення показника $K_{мл}$ – не менше ніж 0,2.

Коефіцієнт миттєвої ліквідності також характеризує платоспроможність позичальника на дату складання балансу.

Для вираховання **коефіцієнта поточної ліквідності** ($K_{пл}$) (інша назва – проміжний коефіцієнт покриття) до складу ліквідних активів у чисельник відносного показника додається дебіторська заборгованість, векселі одержані. Коефіцієнт поточної ліквідності відображає платіжні можливості підприємства на перспективу при умові своєчасного проведення розрахунків з дебіторами:

$$K_{пл} = \frac{A_{л}}{З_{п}}, \quad (3)$$

де $K_{пл}$ – коефіцієнт поточної ліквідності;

$A_{л}$ – ліквідні активи;

$З_{п}$ – поточні (короткострокові) зобов'язання, що складаються з короткострокових кредитів та розрахунків з кредиторами.

Оптимальне теоретичне значення показника $K_{пл}$ – не менше ніж 1,0.

Коефіцієнт поточної ліквідності характеризує очікувану платоспроможність підприємства на період, що дорівнює середній тривалості одного обороту дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт загальної ліквідності ($K_{зл}$) характеризує, на скільки обсяг поточних зобов'язань за кредитами і розрахунками може бути погашений за рахунок усіх мобілізованих оборотних активів.

Низьке значення показника означає також слабку можливість покриття поточних зобов'язань поточними активами. Чим вище коефіцієнт, тим вища міцність підприємства в умовах змін. Різниця між поточними активами та поточними зобов'язаннями складає оборотний капітал підприємства, яким воно може скористатися для фінансування поточних потреб при поганій кон'юктурі. Занадто високе значення коефіцієнта може свідчити про погане управління запасами та коштами, про їх омертвляння, у той час як вони повинні приносити прибуток.

$$K_{зл} = \frac{A_{о}}{З_{п}}, \quad (4)$$

де $K_{зл}$ – коефіцієнт загальної ліквідності;

$A_{о}$ – оборотні активи;

$З_{п}$ – поточні (короткострокові) зобов'язання, що складаються з короткострокових кредитів та розрахунків з кредиторами.

Оптимальне теоретичне значення показника $K_{зл}$ – не менше ніж 2,0. Тобто, якщо вартість оборотних активів зменшиться на 50 %, суми, що залишаться, буде досить для погашення поточної заборгованості у тому випадку, якщо до зменшення коефіцієнт дорівнював 2,0.

Не менш важливими, ніж розмір показника, вважаються склад і якість активів, які використовуються при розрахунку коефіцієнта. Якщо при високій числовій величині показника в активах висока питома вага товарних запасів, коефіцієнт не свідчить про благополуччя позичальника. І навпаки, коефіцієнт може бути в межах 1,0 – 2,0, але якщо в активах переважає готівка й інші найбільш ліквідні статті, можна свідчити про задовільне фінансове становище.

Коефіцієнт загальної ліквідності не є абсолютним показником можливості повернення боргів, оскільки при нормальних умовах підприємство ніколи повністю не ліквідує свої оборотні активи. Крім того, коефіцієнт характеризує не якість оборотних активів, а тільки їх наявність.

Коефіцієнт мобільності активів ($K_{ма}$) характеризує потенційну можливість перетворити активи в ліквідні засоби:

$$K_{ма} = \frac{A_{л}}{A_{н}}, \quad (5)$$

де $K_{ма}$ – коефіцієнт мобільності активів;

$A_{л}$ – ліквідні активи, що складаються з високоліквідних активів, дебіторської заборгованості, векселів одержаних;

$A_{н}$ – необоротні активи.

Оптимальне теоретичне значення показника $K_{ма}$ – не менше ніж 0,5.

Таблиця 4

**Показники ліквідності балансу підприємства № 1
станом на 01.01.20__ р.**

Показники	Нормативне значення	Спосіб розрахунку	Цифровий приклад
1. Коефіцієнт миттєвої (абсолютної) ліквідності ($K_{мл}$)			
2. Коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{пл}$)			
3. Коефіцієнт загальної ліквідності ($K_{зл}$)			
4. Коефіцієнт мобільності активів ($K_{ма}$)			

Показники ділової активності та прибутковості

Коефіцієнт **рентабельності продажів** ($P_{п}$) показує, скільки прибутку приходить на одиницю реалізованої продукції (робіт, послуг). Інакше кажучи, скільки залишається у позичальника після покриття собівартості продукції (робіт, послуг).

$$P_{п} = \frac{\Pi_{ч}}{B_{р}}, \quad (6)$$

де $P_{п}$ – рентабельність продажів;

$\Pi_{ч}$ – чистий прибуток;

$B_{р}$ – виручка від реалізації (без ПДВ та акцизного збору).

Оптимального значення цього показника, на яке міг би орієнтуватися кредитор, не має, воно залежить від галузі, в якій підприємство здійснює свою діяльність. Але підприємство зі значним коливанням об'єму продажів може мати більш високе значення показника порівняно з підприємством, яке має передбачувані прибутки протягом ряду років. Коефіцієнт вигідно використовувати при співставленні всередині даної галузі та аналізі тенденцій за ряд років.

Коефіцієнт показує також, на скільки можуть змінитися собівартість проданих товарів та операційні витрати, щоб це не відобразилося на прибутку негативно.

Причиною погіршення рентабельності продажів може бути зростання собівартості продукції, зниження якості та конкурентоспроможності продукції, а також попиту на неї, падіння обсягу продажу.

При розрахунках пропонується використовувати оптимальне значення даного показника на рівні 0,1, тобто прибутковість продажу складає 10 %.

Рентабельність активів ($P_{а}$) характеризує прибутковість підприємства, тобто на скільки вдало воно розміщує свої кошти. Показник виражає віддачу, яка припадає на одиницю активів позичальника. У принципі він базується на співставленні чистого прибутку та сукупних активів:

$$P_a = \frac{\Pi_{\text{ч}}}{A}, \quad (7)$$

де P_a – рентабельність активів;
 $\Pi_{\text{ч}}$ – чистий прибуток;
 A – активи (валюта балансу).

Показник рентабельності активів не має певного нормативного значення та коливається залежно від галузі, в якій підприємство здійснює свою діяльність. Пропонується оптимальне значення цього показника на рівні 0,15, тобто прибутковість активів складає 15 %.

Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей ($K_{\text{сп}}$) характеризує, на скільки кредиторська заборгованість може бути погашена за рахунок дебіторської заборгованості:

$$K_{\text{сп}} = \frac{D_3}{Z_k}, \quad (8)$$

де $K_{\text{сп}}$ – коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей;
 D_3 – коротко та довгострокова дебіторська заборгованість;
 Z_k – залучені кошти (довгострокові та поточні зобов'язання).

Оптимальне теоретичне значення показника $K_{\text{сп}}$ – не менше ніж 0,8.

Таблиця 5

**Показники ділової активності та прибутковості підприємства № 1
станом на 01.01.20__ р.**

Показники	Нормативне значення	Спосіб розрахунку	Цифровий приклад
1. Рентабельність продажів ($P_{\text{п}}$)			
2. Рентабельність активів (P_a)			
3. Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей ($K_{\text{сп}}$)			

Показники фінансової стійкості

Коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{\text{фс}}$) показує питому вагу власних джерел та залучених на тривалий строк коштів у загальних витратах підприємства, які можна використати у своїй поточній діяльності без втрат для кредиторів:

$$K_{\text{фс}} = \frac{B_{\text{к}} + D_{\text{п}}}{\Pi}, \quad (9)$$

де $K_{\text{фс}}$ – коефіцієнт фінансової стійкості;

$B_{\text{к}}$ – власні кошти позичальника;

$D_{\text{п}}$ – довгострокова кредиторська заборгованість;

Π – пасиви (валюта балансу).

Оптимальне теоретичне значення показника $K_{\text{фс}}$ – не менше ніж 0,6.

Зменшення $K_{\text{фс}}$ може свідчити про зменшення власних коштів, про збільшення позикових коштів при незмінній валюті балансу, що, у свою чергу, призводить до погіршення фінансової стійкості позичальника.

Коефіцієнт незалежності ($K_{\text{н}}$) характеризує розмір залучених коштів на 1 грн власних коштів підприємства:

$$K_{\text{н}} = \frac{З_{\text{к}}}{B_{\text{к}}}, \quad (10)$$

де $K_{\text{н}}$ – коефіцієнт незалежності;

$З_{\text{к}}$ – залучені кошти (довго та короткострокова кредиторська заборгованість);

$B_{\text{к}}$ – власні кошти позичальника.

Оптимальне теоретичне значення показника $K_{\text{н}}$ – не більше ніж 1,0.

Перевищення власних коштів над позиковими вказує на те, що позичальник має достатній рівень фінансової стійкості й відносно незалежний від зовнішніх фінансових джерел. Якщо $K_{\text{н}}$ більше ніж 1,0, то потрібно з'ясувати причини зменшення фінансової стабільності (падіння виручки від реалізації товарів (робіт, послуг), зменшення прибутку, необґрунтоване збільшення матеріальних запасів тощо).

Коефіцієнт автономії (K_a) показує частку власних коштів у загальному капіталі позичальника та характеризує незалежність позичальника від позичених коштів:

$$K_a = \frac{B_k}{\Pi}, \quad (11)$$

де K_a – коефіцієнт автономії;

B_k – власні кошти позичальника;

Π – пасиви (валюта балансу).

Оптимальне теоретичне значення показника K_a – не менше ніж 0,5.

Нормативне обмеження K_a не менше ніж 0,5 означає, що всі зобов'язання позичальника можуть бути покриті його власними засобами. Зростання коефіцієнта автономії свідчить про збільшення фінансової незалежності позичальника, зниження ризику фінансових труднощів у майбутніх періодах. Така тенденція з погляду кредиторів підвищує гарантованість позичальником своїх зобов'язань.

Коефіцієнт маневреності власних коштів (K_M) характеризує ступінь мобільності використання власних коштів:

$$K_M = \frac{B_k - A_n}{B_k}, \quad (12)$$

де K_M – коефіцієнт маневреності власних коштів;

B_k – власні кошти позичальника;

A_n – необоротні активи.

Оптимальне теоретичне значення показника K_M – не менше ніж 0,5.

Коефіцієнт маневреності власних коштів показує, яка частина власних коштів позичальника знаходиться в мобільній формі, що дозволяє вільно маневрувати цими коштами. Високе значення K_M позитивно характеризує фінансовий стан позичальника.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами ($K_{зв}$) характеризує частку власних оборотних засобів у загальній величині оборотних засобів:

$$K_{ЗВ} = \frac{B_K - A_H}{З_K}, \quad (13)$$

де $K_{ЗВ}$ – коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами;

B_K – власні кошти позичальника;

A_H – необоротні активи;

$З_K$ – залучені кошти (довго та короткострокова заборгованість позичальника).

Оптимальне теоретичне значення показника $K_{ЗВ}$ – не менше ніж 0,2.

Зменшення коефіцієнта забезпечення власними оборотними засобами свідчить про таке:

власні обігові кошти вкладаються в найменш ліквідні засоби, тобто в основні засоби;

збільшуються запаси та витрати;

збільшується дебіторська заборгованість тощо.

Для покриття ризику неповернення наданої суми кредиту та нарахованих процентів за користування ним банк-кредитор повинен аналізувати майно, майнові права та інше забезпечення, яке пропонується підприємством-позичальником у заставу. Даний показник не має прямого відношення до аналізу фінансового стану підприємства, але його необхідно враховувати банкам-кредиторам при здійсненні класифікації підприємств-позичальників з метою подальшого формування резерву під кредитні ризики.

Таблиця 6

Показники фінансової стійкості

Показники	Нормативне значення	Спосіб розрахунку	Цифровий приклад
1. Коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{фс}$)			
2. Коефіцієнт незалежності (K_H)			
3. Коефіцієнт автономії (K_a)			
4. Коефіцієнт маневреності власних коштів (K_M)			
5. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами ($K_{ЗВ}$)			

Згідно з проведеним аналізом слід зробити висновки:

а) банк надає кредит підприємству;

б) банк відмовляє підприємству у видачі кредиту.

Висновки. У висновках має бути викладено:

1) узагальнюючу порівняльну оцінку фінансового стану комерційних банків та їх рангування за певними критеріями;

2) узагальнюючий висновок стосовно кредитоспроможності досліджуваного підприємства.

Список літератури. Літературні джерела слід розміщувати в списку за алфавітним порядком прізвищ перших авторів або заголовків. Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно надавати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням праць.

Додатки. У додатки мають бути вміщені матеріали, що є копією звітів банків, або розрахункові таблиці, узагальнюючі схеми чи діаграми. За наявності кількох додатків оформлюється окрема сторінка "ДОДАТКИ", номер якої є останнім, що відноситься до обсягу курсової роботи.

При виконанні роботи слід уникати типових помилок, які допускаються студентами:

1. Використання застарілої літератури без відповідної переробки матеріалу.

2. Відсутність плану викладення матеріалу.

3. Поверхневе розкриття питань.

4. Недбале та неграмотне оформлення тексту.

5. Порушення графіка подання роботи.

Після вивчення предмета та виконання курсової роботи студенти повинні розуміти та знати такі терміни: гроші, банк, грошова система, цінний папір, іпотека, комерційний кредит, товар, ліцензія, ліквідність банку, тратта, факторинг, вексель, бюджетний дефіцит, кредит, емісія, депозит, інфляція, грошова маса, грошова база, грошові агрегати, диверсифікація.

Рекомендована література

Буднік М. М. Фінансовий ринок : навч. посібн. / Буднік М. М., Мартюшева Л. С., Сабліна Н. В. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 334 с.

Гроші та кредит : конспект лекцій для студентів спеціальності 6.050100 "Банківська справа" всіх форм навчання / укл. Колесніченко В. Ф. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 208 с.

Гроші та кредит : підручник / [Савлук М. І., Мороз А. М., Пуховкіна М. Ф. та ін.] ; за заг. ред. М. І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2001. – 604 с.

Демківський А. В. Гроші та кредит / Демківський А. В. – К. : Дакор, 2005. – 528 с.

Кондусова Л. Ф. Валютно-фінансові розрахунки зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібн. / Л. Ф. Кондусова, І. І. Нескородева. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 200 с.

Шелудько В. М. Фінансовий ринок : навч. посібн. / Шелудько В. М. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2003. – 535 с.

Ресурси мережі Internet

Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.

Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

Офіційний веб-сайт Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

Офіційний веб-сайт Державної податкової адміністрації України. – Режим доступу : <http://sta.gov.ua>.

Електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.

Електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.

Додатки

Додаток А

Фінансова звітність підприємства № 1

Додаток до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 "Баланс"

Підприємство _____	Дата (рік, місяць, число)	Коди	
Територія _____	за ЄДРПОУ		01
Організаційно-правова форма господарювання _____	за КОАТУУ		
Орган державного управління _____	за КОПФГ		
Вид економічної діяльності _____	за СПОДУ		
Середня кількість працівників ¹ _____	за КВЕД		
Одиниця виміру: тис. грн			
Адреса _____			

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

☐
☐

БАЛАНС

на _____ 201_ р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	1,4	1,2
первісна вартість	011	1,8	1,8
накопичена амортизація*	012	(0,4)	(0,6)
Незавершені капітальні інвестиції	020	8,1	-
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	930,6	908,6
первісна вартість*	031	2496	2474,1
знос	032	(1565,4)	(1565,5)
Довгострокові біологічні активи			
справедлива (залишкова) вартість	035	-	-
первісна вартість*	036	-	-
накопичена амортизація*	037	(-)	(-)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	216	128
інші фінансові інвестиції	045	12	12
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	-	-
Справедлива (залишкова) вартість інвестиційної нерухомості	055	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості*	056	-	-
знос інвестиційної нерухомості*	057	(-)	(-)

Продовження додатка А

1	2	3	4
Відстрочені податкові активи	060	-	-
Гудвіл	065	-	-
Інші необоротні активи	070	-	-
Усього за розділом I	080	1168,1	1049,8
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	261,2	291,4
Поточні біологічні активи	110	-	-
Незавершене виробництво	120	29,4	11,6
Готова продукція	130	782,5	793,6
Товари	140	32,5	35,9
Векселі одержані	150	70,8	78,4
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	109,1	101
первісна вартість*	161	109,1	104,9
резерв сумнівних боргів*	162	(-)	(3,9)
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
із бюджетом	170	33,6	15,4
за виданими авансами	180	-	-
із нарахованих доходів	190	-	-
із внутрішніх розрахунків	200	1,5	0,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	36,5	42,6
Поточні фінансові інвестиції	220	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
у національній валюті	230	4,6	6,8
у тому числі в касі*	231	-	-
в іноземній валюті	240	0,3	3,0
Інші оборотні активи	250	21,6	28,9
Усього за розділом II	260	1383,6	1409
III. Витрати майбутніх періодів	270	19,1	22,3
IV. Необоротні активи та групи вибуття	275	-	-
БАЛАНС	280	2570,8	2481,1

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	460	460
Пайовий капітал	310	-	-
Додатковий вкладений капітал	320	-	-
Інший додатковий капітал	330	907	906,4
Резервний капітал	340	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	30,2	15,4
Неоплачений капітал	360	(-)	(-)

Продовження додатка А

1	2	3	4
Вилучений капітал	370	(1,2)	(1,2)
Усього за розділом I	380	1396	1380,6
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	13,3	15,7
Інші забезпечення	410	-	-
Цільове фінансування	420	-	-
Усього за розділом II	430	13,3	15,7
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	-	-
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	297	297
Відстрочені податкові зобов'язання	460	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	470	-	-
Усього за розділом III	480	297	297
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	328,4	294,5
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	-	-
Векселі видані	520	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	432	365,7
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	-	-
із бюджетом	550	25,2	24,4
із позабюджетних платежів	560	8,1	1,5
зі страхування	570	16,1	22,7
з оплати праці	580	51,7	75,9
з учасниками	590	-	-
із внутрішніх розрахунків	600	-	-
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	605	-	-
Інші поточні зобов'язання	610	3	3,1
Усього за розділом IV	620	864,5	787,8
V. Доходи майбутніх періодів	630	-	-
БАЛАНС	640	2570,8	2481,1

Примітка: Дані по цих рядках у валюту балансу не входять.

Керівник _____
Головний бухгалтер _____

Продовження додатка А

Додаток до Положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 3

Підприємство _____
 Територія _____
 Орган державного управління _____
 Організаційно-правова форма
 господарювання _____
 Вид економічної діяльності _____
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності
 Одиниця виміру: тис. грн _____

Дата (рік, місяць, число) _____
 за ЄДРПОУ _____
 за КОАТУУ _____
 за СПОДУ _____
 за КОПФГ _____
 за КВЕД _____

Коди		
		01

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за _____ 201_ р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

1. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядк а	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	772,3	3057,8
Податок на додану вартість	015	128,7	514,8
Акцизний збір	020	-	-
	025	-	-
Інші вирахування з доходу	030	-	-
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	643,6	2543
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	517,9	2071,6
Валовий:			
прибуток	050	125,7	471,4
збиток	055	-	-
Інші операційні доходи	060	20,8	83,2
Адміністративні витрати	070	57,6	230,4
Витрати на збут	080	38,6	154,4
Інші операційні витрати	090	35,1	140,4
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	15,2	29,4
збиток	105	-	-
Дохід від участі в капіталі	110	-	-
Інші фінансові доходи	120	28,6	114,4
Інші доходи ¹	130	-	-
Фінансові витрати	140	18,1	72,4
Втрати від участі в капіталі	150	-	-
Інші витрати	160	5,8	23,2

Закінчення додатка А

1	2	3	4
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	19,9	48,2
збиток	175	-	-
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	4,5	18,0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	15,4	30,2
збиток	195	-	-
Надзвичайні:			
доходи	200	-	-
витрати	205	-	-
Податки з надзвичайного прибутку	210	-	-
Чистий:			
прибуток	220	15,4	30,2
збиток	225	-	-

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	230	-	-
Витрати на оплату праці	240	-	-
Відрахування на соціальні заходи	250	-	-
Амортизація	260	-	-
Інші операційні витрати	270	-	-
Разом	280	-	-

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	300	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	320	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	330	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	340	-	-

Примітка: ¹З рядка 130 графа 3 Дохід, пов'язаний із благодійною допомогою (131).

Керівник _____
Головний бухгалтер _____

Фінансова звітність підприємства № 2

Додаток до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 "Баланс"

Підприємство _____
 Територія _____
 Організаційно-правова форма господарювання _____
 Орган державного управління _____
 Вид економічної діяльності _____
 Середня кількість працівників¹ _____
 Одиниця виміру: тис. грн

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за СПОДУ
 за КВЕД

Коди	
	01

Адреса _____

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

БАЛАНС

на _____ 201_ р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	64	74
первісна вартість*	011	172	234
накопичена амортизація*	012	(108)	(160)
Незавершені капітальні інвестиції	020	2066	1844
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	2664	2908
первісна вартість*	031	4244	4631
знос*	032	(1580)	(1723)
Довгострокові біологічні активи			
справедлива (залишкова) вартість	035	-	-
первісна вартість*	036	-	-
накопичена амортизація*	037	(-)	(-)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	-	-
інші фінансові інвестиції	045	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	-	-
Справедлива (залишкова) вартість інвестиційної нерухомості	055	41	39
первісна вартість інвестиційної нерухомості*	056	56	56
знос інвестиційної нерухомості*	057	(15)	(17)
Відстрочені податкові активи	060	34	34
Гудвіл	065	-	-
Інші необоротні активи	070	-	-
Гудвіл при консолідації	075	-	-
Усього за розділом I	080	4869	4899

Продовження додатка Б

1	2	3	4
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	27	32
Поточні біологічні активи	110	-	-
Незавершене виробництво	120	-	-
Готова продукція	130	-	-
Товари	140	3073	2649
Векселі одержані	150	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	310	378
первісна вартість*	161	310	378
резерв сумнівних боргів*	162	(-)	(-)
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
із бюджетом	170	27	27
за виданими авансами	180	1447	2175
із нарахованих доходів	190	-	-
із внутрішніх розрахунків	200	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	12	14
Поточні фінансові інвестиції	220	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
у національній валюті	230	1049	1269
у тому числі в касі*	231	-	-
в іноземній валюті	240	-	-
Інші оборотні активи	250	2	149
Усього за розділом II	260	5947	6693
III. Витрати майбутніх періодів	270	6	10
IV. Необоротні активи та групи вибуття	275	-	-
БАЛАНС	280	10822	11602

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	5250	5250
Пайовий капітал	310	-	-
Додатковий вкладений капітал	320	-	-
Інший додатковий капітал	330	-	3
Резервний капітал	340	317	317
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	4655	4234
Неоплачений капітал	360	(-)	(-)
Вилучений капітал	370	(-)	(-)
Накопичена курсова різниця	375	-	-
Усього за розділом I	380	10222	9804

Продовження додатка Б

1	2	3	4
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	130	185
Інші забезпечення	410	-	-
Сума страхових резервів	415	-	-
Сума часток перестраховиків у страхових резервах	416	-	-
Залишок сформованого призового фонду, що підлягає виплаті переможцям лотереї	417	-	-
Залишок сформованого резерву на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї	418	-	-
Цільове фінансування	420	-	-
Усього за розділом II	430	130	185
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	-	-
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	460	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	470	-	-
Усього за розділом III	480	-	-
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	-	-
Векселі видані	520	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	156	346
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	12	890
із бюджетом	550	49	38
із позабюджетних платежів	560	-	-
зі страхування	570	44	32
з оплати праці	580	97	77
з учасниками	590	-	-
із внутрішніх розрахунків	600	-	-
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	605	-	-
Інші поточні зобов'язання	610	112	230
Усього за розділом IV	620	470	1613
V. Доходи майбутніх періодів	630	-	-
БАЛАНС	640	10822	11602

Примітка: Дані по цих рядках у валюту балансу не входять.

Керівник _____
Головний бухгалтер _____

Продовження додатка Б

Додаток до Положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 3

Підприємство _____
 Територія _____
 Орган державного управління _____
 Організаційно-правова форма
 господарювання _____
 Вид економічної діяльності _____
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності
 Одиниця виміру: тис. грн _____

Дата (рік, місяць, число) _____
 за ЄДРПОУ _____
 за КОАТУУ _____
 за СПОДУ _____
 за КОПФГ _____
 за КВЕД _____

Коди		
		01

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за _____ 201_ р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

1. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	58033	14100
Податок на додану вартість	015	(9672)	(2350)
Акцизний збір	020	-	-
	025	-	-
Інші вирахування з доходу	030	(134)	-
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	48227	11750
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(43224)	(8918)
Загальновиробничі витрати	045	(1564)	-
Валовий:			
прибуток	050	3439	2832
збиток	055	-	-
Інші операційні доходи	060	204	171
Адміністративні витрати	070	(1507)	(1033)
Витрати на збут	080	(1663)	(1654)
Інші операційні витрати	090	(43)	(111)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
збиток	100	430	205
збиток	105	-	-
Дохід від участі в капіталі	110	-	-
Інші фінансові доходи	120	-	-
Інші доходи	130	-	-
Фінансові витрати	140	(815)	(447)

Закінчення додатка Б

1	2	3	4
Втрати від участі в капіталі	150	-	-
Інші витрати	160	(1)	-
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	-	-
збиток	175	(386)	(242)
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	-	-
збиток	195	(386)	(242)
Надзвичайні:			
доходи	200	-	-
витрати	205	-	-
Податки з надзвичайного прибутку	210	-	-
Чистий:			
прибуток	220	-	-
збиток	225	(386)	(242)

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	230	560	468
Витрати на оплату праці	240	2276	1912
Відрахування на соціальні заходи	250	805	683
Амортизація	260	216	388
Інші операційні витрати	270	920	1060
Разом	280	4777	4511

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	300	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	320	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	330	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	340	-	-

Примітка: ¹З рядка 130 графа 3 Дохід, пов'язаний із благодійною допомогою (131).

Керівник _____
Головний бухгалтер _____

Фінансова звітність підприємства № 3

Додаток до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 "Баланс"

Підприємство _____
 Територія _____
 Організаційно-правова форма господарювання _____
 Орган державного управління _____
 Вид економічної діяльності _____
 Середня кількість працівників¹ _____
 Одиниця виміру: тис. грн

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за СПОДУ
 за КВЕД

Коди	
	01

Адреса _____

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

☐
☐

БАЛАНС

на _____ 201_ р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	6533	6533
первісна вартість*	011	6533	6533
накопичена амортизація*	012	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	020	137	137
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	10294	9476
первісна вартість*	031	15931	15584
знос	032	(5637)	(6108)
Довгострокові біологічні активи			
справедлива (залишкова) вартість	035	-	-
первісна вартість*	036	-	-
накопичена амортизація*	037	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	-	-
інші фінансові інвестиції	045	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	-	-
Справедлива (залишкова) вартість інвестиційної нерухомості	055	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості*	056	-	-
знос інвестиційної нерухомості*	057	-	-
Відстрочені податкові активи	060	-	-
Гудвіл	065	-	-
Інші необоротні активи	070	-	-
Усього за розділом I	080	16964	16146

Продовження додатка В

1	2	3	4
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	2027	1714
Поточні біологічні активи	110	3	-
Незавершене виробництво	120	1468	1176
Готова продукція	130	2237	2275
Товари	140	4	4
Векселі одержані	150	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	401	636
первісна вартість*	161	401	636
резерв сумнівних боргів*	162	(-)	(-)
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
із бюджетом	170	-	-
за виданими авансами	180	-	-
із нарахованих доходів	190	-	-
із внутрішніх розрахунків	200	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	36	68
Поточні фінансові інвестиції	220	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
у національній валюті	230	1	11
у тому числі в касі*	231	-	-
в іноземній валюті	240	-	-
Інші оборотні активи	250	-	-
Усього за розділом II	260	6177	5884
III. Витрати майбутніх періодів	270	-	-
IV. Необоротні активи та групи вибуття	275	-	-
БАЛАНС	280	23141	22030

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	12147	12147
Пайовий капітал	310	-	-
Додатковий вкладений капітал	320	-	-
Інший додатковий капітал	330	6969	6969
Резервний капітал	340	73	138
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	-	-
Неоплачений капітал	360	(-)	(-)
Вилучений капітал	370	(-)	(-)
Усього за розділом I	380	19189	19254

Продовження додатка В

1	2	3	4
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	-	-
Інші забезпечення	410	-	-
Цільове фінансування	420	-	-
Усього за розділом II	430	-	-
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	-	-
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	109	84
Відстрочені податкові зобов'язання	460	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	470	-	-
Усього за розділом III	480	109	84
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	1074	349
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	91	-
Векселі видані	520		-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	1423	1247
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	204	198
із бюджетом	550	23	58
із позабюджетних платежів	560	-	-
зі страхування	570	13	18
з оплати праці	580	95	52
з учасниками	590	-	-
із внутрішніх розрахунків	600	-	-
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	605	-	-
Інші поточні зобов'язання	610	920	770
Усього за розділом IV	620	3843	2692
V. Доходи майбутніх періодів	630	-	-
БАЛАНС	640	23141	22030

Примітка: Дані по цих рядках у валюту балансу не входять.

Керівник _____
Головний бухгалтер _____

Продовження додатка В

Додаток до Положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 3

Підприємство _____
Територія _____
Орган державного управління _____
Організаційно-правова форма
господарювання _____
Вид економічної діяльності _____

Дата (рік, місяць, число) _____
за ЄДРПОУ _____
за КОАТУУ _____
за СПОДУ _____
за КОПФГ _____
за КВЕД _____

Коди		
		01

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку _____
за міжнародними стандартами фінансової звітності _____
Одиниця виміру: тис. грн _____

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ за _____ 201_ р.

Форма № 2

Код за ДКУД 1801003

1. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	7676	5266
Податок на додану вартість	015	1167	878
Акцизний збір	020	-	-
	025	-	-
Інші вирахування з доходу	030	274	-
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	6235	4388
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	5240	4626
Валовий:			
прибуток	050	995	-
збиток	055	-	238
Інші операційні доходи	060	1642	3012
Адміністративні витрати	070	953	778
Витрати на збут	080	415	137
Інші операційні витрати	090	688	1299
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	091	501	209
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	581	560
збиток	105	-	-
Дохід від участі в капіталі	110	-	-
Інші фінансові доходи	120	-	-
Інші доходи ¹	130	149	45
Фінансові витрати	140	281	296

Закінчення додатка В

1	2	3	4
Втрати від участі в капіталі	150	7	3
Інші витрати	160	-	71
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	442	235
збиток	175	-	-
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	442	235
збиток	195	-	-
Надзвичайні:			
доходи	200	-	-
витрати	205	377	195
Податки з надзвичайного прибутку	210	-	-
Чистий:			
прибуток	220	65	40
збиток	225	-	-

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	230	4263	3322
Витрати на оплату праці	240	1039	865
Відрахування на соціальні заходи	250	325	218
Амортизація	260	825	894
Інші операційні витрати	270	281	171
Разом	280	6733	5470

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	300	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	320	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	330	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	340	-	-

Примітка: ¹З рядка 130 графа 3 Дохід, пов'язаний із благодійною допомогою (131).

Керівник _____
Головний бухгалтер _____

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
з навчальної дисципліни
"ГРОШІ ТА КРЕДИТ"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
усіх форм навчання**

Укладачі: **Кондусова Лариса Федорівна**
Гаврильченко Олена Володимирівна

Відповідальний за випуск **Журавльова І. В.**

Редактор **Семенова І. М.**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2013 р. Поз. № 200.

Підп. до друку   Формат 60×90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 2,25. Обл.-вид. арк. 2,81. Тираж   прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.